

Вплив постмодерну на сучасні медіа

Попіль Дарина

Факультет історії

Університет Папежські Яна Павла II у Кракові

Львів, Україна

darka.popil@gmail.com

The paper discusses the situation of modern journalism in the context of postmodern era. The influence of the main features of the postmodern era on television and online journalism is analyzed.

Key words: journalism, media, postmodern, mass culture, pluralism, information.

Наприкінці XIX – на початку XX століття культура зазнає великих трансформацій, через появу технічних засобів масової інформації і комунікації (радіо, кіно, телебачення), також зростає кількість і вплив газет та журналів. У цей період культура виходить на новий рівень, починаючи співпрацю із медіа. Якраз тоді починає зароджуватись поняття масової культури. Згодом воно набирає нової, ще більшої сили з появою Інтернету.

Вадим Руднев пише, що поява масової культури у XX столітті пов'язана не тільки з розвитком техніки, що привів до величезної кількості джерел інформації, але і з розвитком та зміцненням політичних демократій у світі [4].

Література у масовій культурі трохи відходить на другий план, на перший виходить телебачення. Джованні Сарторі наголошує: «Занурені в культуру образу, тобто у світ вражень, люди втрачають здатність жити у світі слова, тобто роздумів, особа поволі перетворюється з відомої істоти homo sapiens в нову істоту, котру за аналогією можна було б назвати homo videns» [6]. Автор зазначає, що витворюється культура образу, яка, проте, не є істинною, адже не передбачає знання, саме тому радше є деградацією, нівеляцією культури. Наприкінці 90-х років відбувся перехід від книжкової до візуальної свідомості (homo legens → homo videns).

Фактично, тільки-но з'явившись, телебачення починає дуже сильно змінювати реальність,

плутатись з нею. Телебачення спричинює перебування людини наче у 2-х паралельних світах: у фізичному та інформаційному. Відбувається розчинення телебачення в житті, розчинення життя в телебаченні. «Телебачення спостерігає за нами, телебачення відчужує нас, телебачення маніпулює нами, телебачення інформує нас... Ми залишаємося у всьому цьому заручниками аналітичної концепції ЗМІ, концепції активного й ефективного зовнішнього агента, концепції "перспективної" інформації, в якій точкою сходу є горизонт реального і сенсу» [1]. Потрохи людська свідомість починає звикати до цієї другої інформаційної реальності, робиться залежною від неї, а з часом навіть частково вважати її єдиною справжньою реальністю. Маріан Шкотка зазначає: «Вже давно і багато разів втратила силу формула: я мислю, значить, я існую; знайшла ж силу формула: я існую, якщо на мене звернули увагу мас-медіа. Те, що не з'явиться в засобах інформації, не існує» [5]. Людина починає перетворюватись у homo informaticus, вона залежить від інформаційних потоків, без надходження інформації вона відчуває себе незатишно, некомфортно. Медіа починають здійснювати потужний вплив на людину. «Саме вплив постмодерну зробив сучасні медіа такими, якими вони є, ба навіть більше — саме вияв постмодерну в комунікативістиці сприяв формуванню такого, а не іншого суспільства, а саме — інформативного» [2], — зазначає українська дослідниця Наталія Габор. Ми живемо у часи, коли все більше інформації і все менше сенсу. Тут спостерігаємо процес симуляції, замість того, щоб створювати комунікацію, інформація вичерпує свої сили в інсценуванні комунікації. Замість того, щоб виробляти сенс, вона вичерпує свої сили в інсценуванні сенсу. Інформація створює штучне

відчуття знання, але сама по собі вона не є знанням і не продукує його.

У своїй статті «Постжурналізм- Постмодернізм- Постреальність», Наталія Габор, опираючись на думки американських дослідників комунікативістики Джона Хармса та Девіда Діккенса, стверджує, що процес, коли медіа більше не відображають реальність, а починають її самі створювати, вже не можна більше назвати журналістикою, це вже поняття «постжурналізму» [2].

Російський журналіст та редактор Олександр Караулов описує риси постмодерну, що впливають на сучасну журналістику. Перша риса – це неможливість приховування інформації. Ми живемо у «глобальному селі», де всі за всіма шпигують. Друга риса – вимушена залученість у чужі справи. Віртуальна реальність дає можливість сучасному індивіду виставляти себе назовні у соціальних мережах, твіттері, скайпі. Третя риса – ідея фальшивої відповідальності. Перебуваючи у просторах віртуальної реальності, людська свідомість постійно нашоухується на якісь прохання допомоги, індивіду здається, що він причетний до будь-якої з проблем, з якими стикається в Інтернет-просторі. У багатьох людей розвивається «комплекс відповідальності за долю Всесвіту», їх психіка перевантажується і втомлюється від цього відчуття. Але «ідея фальшивої відповідальності», спровокована віртуальною реальністю, може вилитись і в зовсім іншу рису – байдужість [3]. Людина плутається поміж реальностями в епоху постмодерну. Вадим Руднев зазначає, що в постмодернізмі немає єдиної реальності, вона розчиняється у безлічі віртуальних [4].

В епоху постмодерну медіа здійснюють колосальний вплив на людську свідомість з допомогою телебачення та Інтернету. Цей вплив часто буває негативним, навіть маніпулятивним. Медіа в епоху постмодерну часто вже не просто віддзеркалюють реальність, а стають її творцями. Постмодерн своєю свободою та плюралізмом допоміг медіа створити «мультиреальність», у якій всі реальності перетинаються одна з одною. Постмодерн звільнив журналістику від багатьох догм, правил та обмежень, але породив також багато питань, на які поки що не має однозначних відповідей.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Бодрійяр Ж. Симулякр і симуляція [Електронний ресурс] / Ж.Бордьяр. – [Цит. 2010, 2 жовтня]. – Режим доступу : <http://lib.rus.ec/b/289456/read>
- [2] Габор Н. Постмодернізм-Постжурналізм-Постреальність [Електронний ресурс] / Н. Габор. – [Цит. 2009, 1 квітня]. – Режим доступу: <http://www.lnu.edu.ua/mediaeco/zurnal/N1/Mediap hilos/gabor.htm>.
- [3] Караулов А. Осторожно постмодерн [Електронний ресурс] / А. Караулов. – [Цит. 2009, 22 вересня]. – Режим доступу : http://www.maximonline.ru/poleznoe/luchshee/_article/ostorozhno-postmodern
- [4] Руднев В. Словарь культуры XX века [Електронний ресурс] / В. Руднев. – [Цит. 2009, 3 грудня]. – Режим доступу : <http://lib.ru/CULTURE/RUDNEW/slowar.txt>.
- [5] Шкотка М. Што же дальше госпожа Эпоха постмодерна? [Електронний ресурс] / М. Шкотка , перек. О Малевич // – Нева. – 2003. - [Цит. 2011, 25 квітня]. Режим доступу:<http://magazines.russ.ru/neva/2003/10/shkotka.html>
- [6] Sartori Giovanni. Homo videns [Електронний ресурс] / G. Sartori. – [Цит. 2010, 2 жовтня]. – Режим доступу : <http://www.monografias.com/trabajos12/pdaspec/pdaspec.shtml>